

Hoca Raif Efendi (Dinç) (1874-1949)

Hoca Raif Efendi (Dinç)

1874'te Erzurum'un Muratpaşa Mahallesi'nde doğan Mehmed Raif'in annesi İffet Hanım, babası Ulemadan Erzurumlu Mehmed Nuri Efendi'dir. Mensup olduğu aile Naibzâdeler olarak bilinir. İlkokulu ve Rüşdiye'yi Erzurum'da okuyarak, Yetim Mustafa-Hoca Medresesine devam etti. Dönemin meşhur hocalarından aldığı özel dersler sonunda girdiği sınavdan icazetnâme (diploma) aldı. İstanbul'da Nüvvâb Mektebini (Kadı Vekili yetiştiren okul) bitirerek diplomasını aldı (1887). Yine bu dönemlerde Redif Askeri/İhtiyat Askeri oldu. 16 Şubat 1895-21 Temmuz 1899 tarihleri arasında Erzurum'un İspir Kazası'nda; 20 Ekim 1900-24 Mart 1903 tarihleri arasında Urfa Sancağı'nda; 11 Haziran 1903-26 Ocak 1905 tarihleri arasında Bayezid Livâsı'nda/Sancağı'nda; 11 Mayıs 1908-20 Nisan 1910 tarihleri arasında Gümüşhane Sancağı'nda Niyâbet Şer'iyeleri Kadı Naipliği/Kadı Vekilliği'nde, 5 Temmuz 1910-14 Temmuz 1910 tarihleri arasında da Evkâf Mahkemesi Kadılığı, Kalem Müdürlüğü yaptı. Daha sonra geçici bir görev ile gittiği İstanbul'da İttihâd ve Terakki Fırkasına girdi. 28 Ağustos 1910'da Erzurum Vilayeti Merkez Kadılığı yaptı. Bu görevde iken Erzurum mebusu olarak II. Dönem (18 Nisan 1912-6 Ağustos 1912) Meclis-i Meb'usan-ı Osmaniye/Osmanlı Mebusan Meclisine girdi. Mebusluk görevine devam ederken; Şubat 1912 tarihinde, Bitlis Vilayeti Kadılığına atandı. Bu görevde iken, III. Dönem (14 Mayıs 1914-21 Aralık 1918)Osmanlı Mebusan Meclisinde görev yaptı. 12 Mart 1918'de Erzurum'un kurtuluşundan sonra Erzurum'a gelen Raif Efendi tekrar İstanbul'a döndü. Mondros Mütarekesi sonrası İtilaf devletlerinin, Vilayat-ı Sitte/Altı Doğu Vilayeti (Erzurum, Sivas, Van, Diyarbakır, Bitlis ve Ma'mûretil'azîz / Elazığ)'nde Ermenistan kurma fikir ve faaliyetlerine karşı Türk hukukunu, haklarını savunmak için, 2 Aralık 1918'de İstanbul'da kurulan Vilayat-ı Şarkiye Müdafa'a-i Hukûk-ı Milliye Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer aldı. Vilâyât-ı Şarkiyye-i Müdâfaa-i Hukûk-ı Millîyye Cemiyeti'nin 10 Mart 1919'da Erzurum'da açılan şubesinin başkanı oldu. 17-21 Haziran 1919 tarihleri arasında cemiyetin düzenlediği Erzurum Vilayet Kongresi'ne başkanlık yaptı. 23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplanan Erzurum Kongresi'nde oluşturulan on kişilik Temsil Heyetine seçildi. 4-11 Eylül 1919'da Sivas'ta toplanan Sivas Kongresi'ne Erzurum'a temsilen adına katıldı ve bu defa onaltı kişilik olan Temsil Heyeti'nde yine görev aldı. 1921'de, Erzurum'da Bolşevik faaliyet ve propagandalara karşı koymak ve hilafet ile saltanatı muhafaza amacıyla "Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti"ni kurarak, başkanlığını üstlendi. Aynı yıl Erzurum Vilayet Genel Meclisi Daimi Komisyon Üyeliğine seçildi. Bu görevi devam ederken; II. Dönem (1923-1927) TBMM'ye Erzurum Mebusu olarak

seçildi. Raif Bey, III. Dönem (1927–1931) TBMM’de Zonguldak; V. Dönem (1939–1943) TBMM’de Rize; VI. Dönem (1946–1950) TBMM’de Erzurum Milletvekili olarak Mecliste görev yapmıştır. TBMM’de Şer’iyye ve Evkâf, Umûr-ı Diyanîye, Lâyiha, Nizâmname-i Dahilî ve Arzûhal Encümenlerinde görev almıştır. 1934 Soyadı Kanunu ile Dinç soyadını alan Raif Bey, Arapça ve Farsça bilmekteydi. 3 Ekim 1949’da milletvekili iken Ankara’da vefat etmiştir. İstanbul’da Kanlıca’da gömülüdür.

Esin DERİNSU DAYI

KAYNAKÇA

ATATÜRK, Kemal, **Nutuk 1919-1927**, Haz. Zeynep Korkmaz, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2000.

DURSUNOĞLU, Cevat, **Millî Mücadele’de Erzurum**, İstanbul 1998.

GÜNERİ, Süleyman Necati, **Hatıra Defteri**, Yay Haz. Ali Birinci, İstanbul 1999.

KANSU, Mazhar Müfit, **Erzurum’dan Ölümüne Kadar Atatürk’le Beraber I**, Ankara 1988.

KARABEKİR, Kâzım, **İstiklal Harbimiz**, İstanbul 1988.

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, **Bütünöyle Erzurum Kongresi**, I, II, Ankara 1993.

TUNAYA, Tarık Z., **Türkiye’de Siyasi Partiler 1859-1952**, İstanbul 1952.

Türk Parlamento Tarihi I. ve II. Meşrutiyet, I, II, Haz. İhsan Güneş.

Türk Parlamento Tarihi VI. Dönem 1939-1943, I, II, III, IV, Haz. İsmet Binark.

Türk Parlamento Tarihi, II. Dönem 1923-1927, I, II, III, Haz. Kâzım Öztürk.

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hoca-raif-efendi-dinc-1874-1949/?pdf=3604> adresinden erişilmiştir